

Intet annet forum enn Legeforeningens eget tidsskrift ville være bedre egnet til å ta opp dette temaet. Charlotte Haug satte det selv på dagsordenen før hun ble redaktør av Tidsskriftet. På Legeforeningens ekstraordinære landsstyremøte i 1997 sa hun rett ut at vi har for mange leger her i landet. Etter hennes mening kunne vi ha klart oss med langt færre dersom vi hadde organisert helsevesenet bedre.

Haug's brannfakkell ble møtt med øredøvende taushet. I et intervju i *Legekunsten* påpekte hun at legene selv måtte ta ledelsen for den nødvendige omorganiseringen av helsesektoren og at de måtte basere dette på en grundig årsaksanalyse (2). Hennes poeng var at Legeforeningen ikke bare kunne rope etter flere stillinger og mer penger uten å analysere norsk helsevesen grundigere og derigjennom stille en bedre «diagnose». Det innebærer også å være åpen for alternative organisasjonsmodeller.

Siden den gang er hun blitt redaktør av Legeforeningens tidsskrift og har vært det i mange år. Hun har hatt et hav av muligheter til å sette denne og andre tabubelagte saker på dagsordenen. Men hun har selv valgt «den farlige tausheten», som har vært kjennetegnet for Tidsskriftet.

Et av de mest eklatante eksempler på Tidsskriftets «selvpålagte taushet» er den manglende interesse for privat spesialisthelsetjeneste. Dette var hovedårsaken til at tidsskriftet *Legekunsten* ble etablert for 20 år siden. Ifølge *Legekunstens* gründer, nå avdøde stifter og eier av Sentrum Røntgeninstitutt radiolog Roy Magnus Løken, «var det vanskelig – for ikke å si umulig å få våre synspunkter inn i Tidsskriftet. Det var således aldri noen innspill om den gryende, dynamiske og effektive spesialisthelsetjenesten utenfor sykehus» (3).

Denne «tausheten» eller den «politiske korrektheten», som preget Tidsskriftet også før Haug's tid, har etter min mening vært med på å hindre en helt nødvendig debatt om utviklingen av en bærekraftig spesialisthelsetjeneste.

Anne Beth Moslet
Rykkinn

Litteratur

1. Haug C, Bjerkestrand S. Den farlige tausheten. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 1593.
2. Moslet AB. Kan klare oss med langt færre leger. *Legekunsten* 1997; nr. 3.
3. Moslet AB. Man ville ikke provosere. *Legekunsten* 2000; nr. 2.

Fremdeles uklart om screening

Jeg har i et kommentarinlegg i Tidsskriftet nr. 16/2010 (1) minnet om nødvendigheten av å informere saklig og balansert for å innfri forutsetningene om informert samtykke når forebyggende helsetjenester tilbys. Jeg etter-

lyste i samme innlegg refleksjon om grunnlaget for det forebyggende folkehelsearbeidet og påpekte at ensidig vekt på sykdom som objekt for teknologisk inngripen kan føre til at vi får et økende problem med vår selvforståelse i samfunnet. Jeg kan ikke se at Geir Hoff & Michael Bretthauer eller Bjørn-Inge Larsen tar opp disse spørsmålene i sine leserinnlegg i Tidsskriftet nr. 21/2010 (2, 3).

Jeg er selvfølgelig glad for at helsedirektøren ønsker å belyse denne saken mer inngående. Det er på tide – men hvorfor fortalte han da norske TV-seere at et screeningprogram for kolorektal kreft kunne spare 270 liv årlig allerede i vår? Jeg er heller ikke motstander av at det knyttes forskningsprogrammer til nye helsetjenestetiltak, slik Bretthauer & Hoff foreslår. Det er nødvendig å undersøke om intervensjoner som har vist seg effektive under kontrollerte betingelser også holder mål i samfunnet.

Men helsedirektøren svarer ikke på min hovedbekymring – nemlig at vi har screeningprogrammer i dette land som innebærer grov feilinformasjon av publikum. Legeforeningens etiske råd har rettet kritikk mot slik feilinformasjon fra private aktører (4), men vil ikke behandle helsetjenester som er innført etter politiske vedtak (5). Dette er ikke tilfredsstillende. Dersom screening for kolorektal kreft innføres som helsetjenestetiltak, er det maktpåliggende å sørge for at informasjonen klargjør at dødelighetsreduksjonen gjelder kolorektalkreft. Den sparer ingen liv. Det gjør heller ikke mammografiscreening.

Jeg er klar over at folkehelsearbeid i moderne industriland, med allment tilgjengelige og teknologisk spesialiserte helsetjenester, er vanskelig. Helsetjenestene er blitt mer tvetydige, og grensen mellom tjenester og «bjørnetjenester» er vanskelig å få øye på. Samfunnet preges av mektige aktører med økonomiske interesser knyttet til de prioriteringer som helsemyndighetene foretar. Ensidig vektlegging av vitenskapelig dokumentasjon av teknologi og kunnskapsbasert medisin som styringsredskap gjør at vi ikke ser skogen for bare trær.

Vi har store utfordringer med sykkelighet og funksjonssvikt vi ikke forstår; med sosiale ulikheter i helse og mestringsevne, med manglende evne til prioritering mellom primær- og spesialisthelsetjenesten, med en aldrende befolkning, med marginalisering fra yrkeslivet og derav følgende lidelse og med finansieringsproblemer når det gjelder velferdsgodene. Jeg håper at helsemyndighetene derfor har en stadig pågående selvrefleksjon om hvilken rolle og hvilken grunnlagsforståelse de arbeider ut fra. Det hadde ikke skadet om en slik refleksjon også var synlig i Tidsskriftets spalter. Samfunnsmedisinens fremtid er avhengig av en åpen og informert dialog med fotfolket i medisinen.

Eivind Meland
Bergen

Litteratur

1. Meland E. Screening for kolorektal kreft. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 1598.
2. Hoff G, Bretthauer M. Screening for kolorektal kreft – endelig en debattant! Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 2012.
3. Larsen B-I. Screening for kolorektal kreft. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 2012–3.
4. Markestad T. Markedsføring på ville veier. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 1501.
5. Aas T, Markestad T. Informasjonen før screening. Tidsskr Nor Legeforen 2007; 127: 2705.

Manglende troverdighet i Oslo universitetssykehus

I Tidsskriftet nr. 19/2010 kritiserer Tor Ingebrigtens redaktørens omtale av et diskusjonsmøte han ikke selv var til stede på (1). Møtet i Oslo legeforening handlet om Oslo universitetssykehus (OUS). Utover å ta prosessene i sykehuset på kornet var redaktørens omtale fortrøstningsfull for de mange av oss som er frustrert, forbannet og ulykkelig over det som skjer med tre gode sykehus. Videre fikk mange erfare at vi ikke var alene om frustrasjonen. Thoresen og Dolva klarte ikke å overbevise om det smarte eller økonomisk fordelaktige med å lage et gigantsykehus. Det kan skyldes at oppgaven er umulig.

Henvisningen til Orwell er glimrende. Oslo universitetssykehus er en gullgruve for nyspråk, floskler og honnørord. En nyskaping i norske sykehus er *programkontoret*, hvor svært mye bestemmes i praksis. Når en sak er «på plan», betyr det på vanlig norsk at den er i rute. Vi bombarderes med «gode dialoger» og «sterke forankringer» mens følelsen av avmakt øker. «Redesign» er nå blitt et standarduttrykk. Nye, uklare og mye brukte begreper skaper avstand. En sykepleier sa: «Vi lever i et papegøyokrati.»

Mange opplever sprik mellom sykehusledelsens ord og deres gjerninger. Det er trolig hovedårsaken til manglende troverdighet og det høye frustrasjonsnivået. Tidlig ble prosessen fremstilt som et faglig løft, en stimulans til de ansatte og en bedring for pasientene – en kvalitetsreform. Senere har det meste dreid seg om innsparringer. Børsspråk er blitt sykehusspråk – *hvor kan vi hente kjappe gevinster?* Det henvises til den overordnede myndighets «bestilling». Om dette kravet til kostnadsreduksjon hadde vært presentert som det vesentligste, hadde dialogen vært enklere. «En dør inn» var et slagord fra administrasjonen våren 2009. Det ble laget en dyr reklamefilm for å anskueliggjøre viktigheten av Oslo universitetssykehus for ambulanspersonalet. Nå er adressekaoset et faktum. På glanset papir, gjerne med bilde av direktøren, har vi kunnet lese hvor godt det går i Oslo universitetssykehus. Få kjenner seg igjen. Direktøren fremholder Darwin. Er det virkelig viktigere med de til-

pasningsdyktige fremfor de sterke og intelligente i et sykehus?

Tor Ingebrigtsen har flere roller. Hans leserinnlegg er signert Tromsø, hvor han er sykehusdirektør, mens innholdet virker å være motivert av hans rolle som styremedlem i Oslo universitetssykehus. Som nevrokirurg ville han trolig vært interessert i følgende: I Klinikk for kirurgi og nevrofag har 112 av 122 overleger besvart et spørreskjema fra tillitsvalgt. 90 % rapporterte at de har liten eller svært liten innflytelse på hvilke beslutninger som fattes. Tre av fire tror omstillingen vil gi svekket pasientbehandling på kort sikt, og en av ti tror omstillingen vil gi bedret pasientbehandling på lang sikt. Forverret eller kraftig forverret arbeidsmiljø angis av 73 %. Helsetilsynet i fylket har nylig funnet at «... driften overveiende sannsynlig i perioder har vært ufor-svarlig», og videre «... Oslo universitetssykehus har brutt spesialisthelsetjenesteloven §§ 2-2 og 3-3. Ansvar for forholdet ligger hovedsakelig hos klinikkledelsen, sykehusledelsen og sykehusstyret».

Steinar Solberg

Oslo universitetssykehus
Lokasjon/bygningsmasse Nye Gaustad
Tidligere kalt Rikshospitalet

Litteratur

1. Ingebrigtsen T. Makten i uklare siteringer. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 1909.

Apokalyptisk prosess i Oslo universitetssykehus

I Tidsskriftet nr. 19/2010 hevder Tor Ingebrigtsen (1) at Charlotte Haug går for langt i kritikken av prosessen ved Oslo universitetssykehus (OUS) (2) og at hun insinuerer at Dolva og Thoresen vil skjule «den egentlige sannheten» om prosessen. Han mener at hun bør beklage sine utsagn. Er dette rimelig? *Bør hun beklage dem?*

Nå pågår den største omorganiseringen i norsk helsevesen noensinne, og det er et faktum at de ansatte lenge har vært og i økende grad er bekymret, frustrerte, etter hvert resignerte. Dette har ledelsen ved Oslo universitetssykehus taklet svært dårlig – referatet og betraktningene fra møtet var derfor svært gjenkjennelige for oss som lever midt i denne apokalyptiske prosessen. Ingebrigtsen har erfaringer fra omstillinger ved Universitetssykehuset Nord-Norge, men er fersk i styret for Oslo universitetssykehus og burde bruke noe mer tid før han serverer en analyse av dette foretakets problemer.

Ledelsen *har* faktisk et problem når den ikke klarer å formidle bedre til de ansatte motivene for og hvordan forsvarligheten skal sikres i det gigantiske «Prosjekt redesign». Dette er en helt vesentlig del av jobben deres, og uroen indikerer at man

ikke har lyktes. Det er kompetent personell de skal lede, og da må man regne med å anstrenge seg. Det blir for enkelt å fremstille de ansatte som forandringsu villige og oppfordre til aksept under henvisning til at ledelsen har latt seg begeistre av planene.

Litteraturen som Ingebrigtsen viser til, er ikke omfattende. Det er riktig, som det understrekes, at «lønnsomme» sammenstillinger kjennetegnes av store strukturelle endringer. Men når forskningen viser at man *kun under de beste forutsetninger* kan håpe på en kostnadseffektivitetsforbedring på 6 % og en kostnadsreduksjon på 10 %, er det like relevant å stille spørsmål ved om dette var en klok beslutning i første omgang. Det vil ikke på mange år foreligge økonomiske og bygningsmessige forutsetninger som legger til rette for at dette skal gi slik uttelling!

Ingebrigtsen hevder videre at Tidsskriftet burde gjøre kjent den forskningen som viser at samarbeid fra leger og legelederes side opp mot ledelsen bidrar til suksess, underforstått at Tidsskriftet ikke må sabotere med å bringe oppfordringer til revolt. Men – Haugs leder er den første Tidsskriftet vier

denne viktige prosessen, og det er vel verken overraskende eller irrelevant at fagtidsskriftet vårt velger å formidle den store frustrasjonen som råder. Tvert imot, det var etterlengtet og på sin plass.

Hva er galt? Kortversjonen er: gjennomgående mangel på konsekvensanalyser, svært kort gjennomføringstid og mangel på omstillingsmidler. Vi er vel kjent med prosessene i andre nordiske land. Disse er ennå løpende, det foreligger ingen resultater og vi kan derfor ikke ha særlig nytte av dem. Det er derfor litt underlig å bruke disse til å stille redaktøren i et dårlig lys avslutningsvis. Det vi vet om dem, derimot, er at de har helt andre tidsrammer og *har* avsatt omstillingsmidler. Denne kunnskap er ikke egnet til å berolige når det gjelder vår egen prosess!

Arild Egge

Oslo universitetssykehus

Litteratur

1. Ingebrigtsen T. Makten i uklare siteringer. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 1909.
2. Haug C. Makten i uklare formuleringer. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 1701.

■ RETTELSE

Doktoravhandlinger

Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 1888

I Tidsskriftet nr. 18/2010 side 1888 er det oppgitt feil tittel på Mona Løvliens doktoravhandling. Her er den riktige.

Mona Løvlien, ph.d. *When every minute counts – from symptoms to admission for acute myocardial infarction with special emphasis on gender differences*. Utgår fra Institutt for samfunnsmedisin, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Disputas 19.8. 2010.

Bedømmelseskomité: Anna Strömberg, Linköpings Universitet, Sverige, Sigrun Halvorsen, Oslo universitetssykehus, Ullevå, og Jostein Holmen, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

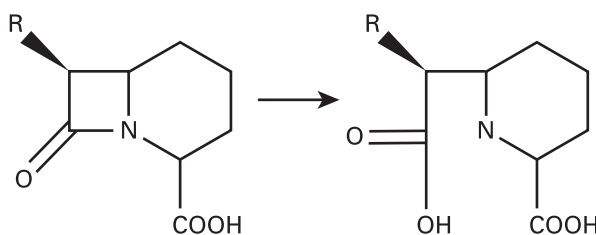
Veileder: Berit Schei.

Bredspektrede betalaktamaser hos gramnegative stavbakterier

Arnfinn Sundsfjord, Gunnar Skov Simonsen, Bjørn Haldorsen, Eirik Wasmuth Lundblad, Ørjan Samuelsen

Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 2741–5

I Tidsskriftet nr. 23/2008 på side 2743 er det en feil i figur 2. Riktig figur presenteres her.

Figur 2 Betalaktamaseenzymers nedbrytning av betalaktamantibiotika